

نابغه‌ای در میان جمع؛ استاده بر قله از فقه و فلسفه تا طب و ادب

زندگی ابن سینا در عین نبوغ بی‌مانندی که داشت، همراه سختی‌ها و مرارت‌های بسیاری هم بود؛ چه در سفر و چه در حضر؛ گریز از حکام جور و هجوم نابکارانی که قصد جان او داشتند تا راه سخت رسیدن به فهم حقیقی علم. در عین حال او در علوم مختلف به قله فهم و تجربه رسید و آثارش ماندگار شد.

زندگی ابن سینا در عین نبوغ بی‌مانندی که داشت، همراه سختی‌ها و مرارت‌های بسیاری هم بود؛ چه در سفر و چه در حضر؛ گریز از حکام جور و هجوم نابکارانی که قصد جان او داشتند تا راه سخت رسیدن به فهم حقیقی علم. در عین حال او در علوم مختلف به قله فهم و تجربه رسید و آثارش ماندگار شد.

سرویس اندیشه خبرگزاری رسا؛ ابو علی سینا را با لقب **حکیم و به عنوان برجسته‌ترین فیلسوف، طبیب و دانشمند جامع العلوم و الاطراف ایرانی** در جهان می‌شناسیم که با عنوان «**امیر پزشکان**» در جامعه غربی معروف و مشهور گشته و افتخاری بی‌مثال در عالم اسلام و به عنوان قله ای بر فراز علوم مختلف در عالم علم و خرد شناخته می‌شود.

او که سال 370 هجری قمری در شهر بخارا قدم به عرصه گیتی نهاد در عرصه علم و میدان فلسفه از برجسته‌ترین و موثرترین و نام‌آورترین شخصیت‌ها شد. **شیخ‌الرئیس، حجه‌الحق و شرف‌الملک** از جمله القاب بجا و درخور او بود که برآستی معنای تام و تمام آن‌ها در او به وقوع پیوسته بود. کسی که از کودکی هوشی سرشار و استعدادی غریب و فهم و خردی بی‌نظیر داشت.

نابغه‌ای که از کودکی سرشار از شور علم و شعور معرفت بود

از همان اوان کودکی به یادگیری علوم مختلف همت گمارد و با جدیت و همراهی پدرش عبدالله تا ده سالگی قرآن و صرف و نحو را فراگرفت و منطق و ریاضیات خواند و بعد هم طبیعیات و مابعدالطبیعه و علم طب را بیاموخت.

تاریخ گواهی می‌دهد که ابن سینا در شانزده سالگی علوم مختلف را دریافته و در آن‌ها به تفوق و تسلطی عجیب رسیده بود.

تفوق بر پزشکی دلیل محبوبیت در دربار حکام

از جمله علمی که ابن سینا در آن به خبرگی رسیده بود، علم پزشکی بود که همین امر باعث آن بود که او در دربار حاکمان نیز مورد عنایتی ویژه قرار گیرد. اما در آن زمان وضعیتی که ماوراءالنهر تجربه می‌کرد، به لحاظ سیاسی، بسیار مشوه بود و همین امر باعث شد تا ابن سینا با ترک بخارا به حرکت به سوی جرجانیه و بعد از آن گرگان، جلای وطن گفته و در آنجا بیتوته کند.

نبوغ علمی همراه با مصائب و معضلاتی سخت و سهمگین

زندگی ابن سینا در عین نبوغ بی‌مانندی که او داشت، همراه سختی‌ها و مرارت‌های بسیاری هم بود؛ چه در سفر و چه در حضر؛ گریز از حکام جور و هجوم نابکارانی که قصد جان او داشتند تا مصایبی که او با عبور از سخت‌ترین و سنگلاخ‌ترین راه‌ها بر خود هموار می‌نمود؛ سال 403 هجری قمری بود که بو علی از مسیر کویر خراسان به سختی عبور کرد و اندک یاران خویش را نیز از دست داد.

و این همان سفری بود که ابن سینا در آن با «ابو سعید ابوالخیر» دیدار نمود و به بحث و گفتگو و تعاطی افکار پرداخت. دیدار بو علی با «قابوس بن وشمگیر» را که اهل علم و ادب بود، در جرجان رخ نداد و او پیش از رسیدن ابن سینا جان داد و همین امر موجب سال‌ها افسردگی و عزلت مرد دانشی جهان اسلام شد تا اینکه در سال 406 هجری قمری راهی ری شد.

حکومت آل بویه؛ سفر به همدان و نقطه عطف زندگی بوعلی

این زمان مصادف با حکومت آل بویه بر ایران بود و بوعلی هم مدتی در دربار فخرالدوله ماند و بعد برای دیدار با شمس‌الدوله راهی همدان شد. سفری که به نقطه عطفی در زندگی بوعلی مبدل گشت؛ چرا که امیر شمس‌الدوله در همدان بیمار و جمع پزشکان از معالجه وی ناتوان مانده بودند.

بوعلی با تبحر و خبرگی بی‌مانند خویش، به درمان شمس‌الدوله دست زد و امیر نیز او را به وزارت برگزید. با فوت شمس‌الدوله بخت، بوعی به زندان افتاد چرا که با شاه جدید از در یاری برنیامد و البته این رخداد خود سبب ساز خیری بزرگ شد و بوعلی توانست در زندان «شفا» را بنویسد که اثری برجسته در دوران حیات علمی و قلمی او شد.

فرار از زندان در جامه درویشان به سوی اصفهان

ابن سینا بعد از مدتی از زندان فرار کرد و با هیئت و در جامه درویشان به اصفهان رهسپار شد. اصفهان در آن دوران یکی از مهم‌ترین مراکز علمی جهان بود و در عالم اسلام به عنوان قطب علم و خرد و هنر به شمار می‌رفت.

در این زمان بود که علاءالدوله حاکم اصفهان بوعلی را در دربار خویش استقبال نمود و توفیق یافت تا پانزده سال میزبان آن دانشمند برجسته شود. تألیف چندین کتاب، ساخت رصدخانه و سایر تلاش‌های علمی ابن سینا در کنار آسویی که آثارش در جریان هجوم خصمانه

مسعود غزنوی در این مدت دید از جمله وقایع مهم این برهه از زندگی ابن سینا بود. ابن سینا بار دیگر به همدان بازگشت و در سنه 428 هجری قمری و در حالی که پنجاه و هفت سال بیش نداشت، دار فانی را وداع گفت و به دیار حق شتافت.

عالمی ذوابعد و خردمندی برجسته؛ از طب تا شعر، از فقه تا فلسفه

مرد بزرگ عالم خرد و دانش، بحر موج فکر و تجربه، عالم جامع و فرهیخته جهان اسلام که از طب و نجوم تا فقه و فلسفه و شعر و ادب را آموخت و در آن‌ها سرآمد شد.

خلق آثاری بس گرانبس و سترگ و شگرف؛ پرورش شاگردانی بزرگ و دانشی که فضل و خرد از آن‌ها به یادگار ماند؛ مردی با هوش بالا و فراستی بی‌نظیر و باقیات الصالحاتی در جامه کتاب و هیئت دانش که از او برای همه نسل‌های بعد و ابناء بشر در همیشه روزگاران به یادگار ماند.

گفته‌اند قدرت فکر و تمرکز ابن سینا به حدی بوده که گاه در آن حین که سوار بر اسب بوده، با انشای تألیفاتش و به یاری کسی که آن‌ها را املا می‌نموده است به خلق اثر روی می‌آورده است.

از بنای مکتب مشاء تا انقلاب در عرصه پزشکی

ابن سینا مبدأ و سرمنشأ اتفاقات بزرگی در عرصه علم و خرد و دانش شد؛ کسی که در حوزه فلسفه، مکتب مشاء در سنت اندیشه اسلامی را بنا نهاد. در طب و در وادی‌های دیگر علم و ادب و فن سخن و... سرآمد بود و کارهایی بس بلند و بزرگ به انجام رساند و میراثی به یادگار گذارد که عالم اسلام از آن‌ها بهره گرفته و تا ابد می‌گیرد.

مجموعه آثار اصلی و منسوب به بوعلی سینا 131 نوشته اصیل و 111 اثر منسوب را شامل می‌شود.

دریایی از تألیفات سترگ و شگرف؛ از شفا تا قانون

از جمله آثار ایشان می‌توان به نمونه‌هایی همچون کتاب المجموع در یک جلد، کتاب الحاصل و المحصول در بیست جلد، کتاب البرّ و الاثم، در دو جلد، کتاب الشفاء، در هجده جلد، کتاب القانون فی الطب، در هجده جلد، کتاب الارصاد الکلیه، در یک جلد، کتاب الانصاف، در بیست جلد، کتاب النجاه، در سه جلد، کتاب الهدایه، در یک جلد، کتاب الاشارات، در یک جلد، کتاب المختصر الاوسط، در یک جلد، کتاب العلائی، در یک جلد، کتاب القولنج، در یک جلد، کتاب لسان العرب فی اللغة، در ده جلد، کتاب الادویه القلبیه، در یک جلد، کتاب الموجز، در یک جلد، کتاب بعض الحکمة المشرقیه، در یک جلد، کتاب بیان ذوات الجهه، در یک جلد، کتاب المعاد، در یک جلد، کتاب المبدأ و المعاد، در یک جلد اشاره نمود.

از میان رساله‌های ایشان می‌توان به رساله القضاء و القدر، رساله فی الآلة الرصدیه، رساله عرض قاطیغوریاس، رساله المنطق بالشعر، قصائد فی العظة و الحکمه، رساله فی نعوت المواضع الجدلیه، رساله فی اختصار اقلیدس، رساله فی مختصر النبض به زبان فارسی، رساله فی الحدود، رساله فی الاجرام السماویة، کتاب الاشارة فی علم المنطق، کتاب اقسام الحکمه، کتاب النهایه، کتاب عهد کتبه لنفسه، کتاب حیّ بن یقطان، کتاب فی ان ابعاد الجسم ذاتیه له، کتاب خطب، کتاب عیون الحکمه، کتاب فی ائه لا يجوز ان یکون شیء واحد جوهریا و عرضیا، کتاب ان علم زید غیر علم عمرو، رسائل اخوانیه و سلطانیه و مسائل جرت بینه و بین بعض العلماء اشاره نمود.

آری، زندگی ابن سینا در عین نبوغ بی‌مانندی که او داشت، همراه سختی‌ها و مرارت‌های بسیاری هم بود؛ چه در سفر و چه در حضر؛ گریز از حکام جور و هجوم نابکارانی که قصد جان او داشتند تا مصایبی که او با عبور از سخت‌ترین و سنگلاخ‌ترین راه‌ها بر خود هموار می‌نمود. دورد بر روح حقیقت‌جوی او و سلام بر همه عالمان بزرگ و اندیشمندان واقعی جهان اسلام که آبروی امت و مایه نشر خرد و معرفتند؛ خدایش رحمت کناد!